

J. AR BAYON - Y.V. PERROT

Ar gornandoned

Kinniget d'an Aotr. Markiz
REGIS DE L'ESTOURBEILLON,
Kannad Bro-Wened
Rener Kevredigez Breiz

DIWAR C'HOARI, KELENN !

E bro-Skaer ema ar hiz da lakaad, bep bloaz, eun devez evid gweled pere eo ar baotred er vro, a zo skañva o zroad, kreñva o divreh, ha soupla o horv : eur hourenadeg vraz a vez greet, hag eur bobl tud a zired eus a dro-war-dro evid gweled ar baotred vad ; ha goude ar hrogad, ar mestr gourener a vez roet dezañ eur maout evid e zigoll euz e boan hag e galonekaad evel ma 'z eo dleet.

Eur gouel evel-se a vez greet bep bloaz e Skaer hag en eur barrez bennag all euz Bro-Gerne. Ar hiz euz ar seurt c'hoariou-ze n'eo ket deuet c'c'hoaz e Bro-Leon, mez dond a ra ha deuet eo zoken ar mare ma weler, beb an amzer, en eur horn pe gorn euz ar vro, goueliou brezoneg¹, gourenadegou enno ivez hag a zo kement o zalvoudegez en tu all da dalvoudegez gourznadegou Bro-Gerne ha m'ema talvoudegez ar spered en tu all da hini ar horv.

Evel-se on-deus gwelet e-doug an daou vloaz diweza-mañ, e Gorre-Leon, Paotred Sant-Varzin-Montroulez, Lambaol-Wimilio, Sant-Nouga, Plouenan, Gwikar, Plougoulm, Ar Merzer, hag, e Goueled-Leon, re Lezneven, Plougerne, Lanniliz, Gwitalmeze ha Lomaria oh ober kenetrezo gourenadegou euz ar re a-hiz nevez-se, hag e feah², red eo anzao ez eo gourenerien bro-Leon lemm o spered, lampr o zeod, flour o mouez, ha n'emaint ket tost da gaoud ezomm c'hoaz da vond da bardona da Zant-Memor.

Hañ, zur ! ha dleetoh eun tamm mad 'oa e vije bet ar maout dezo eged da baotred Bro-Gerne, rag evel ma lavare gwechall eur skrivagner latin, en eun doare disheñvel eun tammig diouz va hini :

D'an hini 'laka 'r mad hag ar brao d'en em gaoud

D'hennez eo da genta beza perhen ar maout.

¹ goueliou brezoneg : galleg : goueliou breizeg, goueliou Breiz.

² e feah : ?

Ha c'hoarierien vrezoneg³ Bro-Leon o-deus kavet an tu da lakaad an daou dra-ze d'en em gocha ker klok ma'z eo eun dudi her gweled evid oll vignoned Breiz-Izel.

En deiz all eh en em gavis gand Fañch al Luch, unan euz va amezeien vad, eun den a hiz koz, eun tammig deskadurez dezañ, eun den chentil mar deus unan, hag e savas kaoz ganeom diwar-benn an teatr brezoneg hag e lavaren : « Ar hoarierien, Fañch, setu aze paotred ha ne hoarvez ket ganto evel ma c'hoarvez gand ar hemener kernevad, n'eo mad nemed da wriad, hervez ma lavar ar zon :

Ar hemener n'eo ket eun den,
Nemed kemener ne deo ken.

Ar re-ze, ouspenn ma 'z int tieien euz an dibab, a oar prezeg ha distagellet mad eo bet o zeod dezo, m'hen asur deoh ».

« Ba ! eme Fañch al Luch, gwechall ne vije ket a draou evel-se war ar mêz hag ez ee kant gwech gwelloh ar bed en-dro eged bremañ.

« Selaouit, Fañch, emeve, ouspen ma 'z oh luch 'm-eus aon, ez oh ivez eun tamm berwel a spered evid ar pez a zell ouz an teatr brezoneg. C'hwi hoh-eus c'hoant, n'eo ket 'ta, e chomfe Breiz-Izel en amzer da zond ar pez m'eo bet en amzer dremenet ? »

« A ! ya, na petra 'ta, satordaligl, hag e wellafe an traou ganti zoken. »

« Mad, paotred ar strolladou c'hoarierien n'o-deus ken youl na ken mennoz kennebeud ! »

« Hag e kasint anezañ da benn en em hoari marteze », eme Fañch ? »

« Ya ! Ya ! », emeve, en eur hoari ! « “Diwar c'hoari eo kelenn”, a lavare ar re goz hag ar skiant-vad a zo a-du ganto war an dra-ze. Gouzoud a rit Fañch, *eo ar Vretoned ar bobl a zo nebeuta mestr en e di.* »

« O ! ya ! her gouzoud a ran mad, eme Fañch, ha poan vraz a ra din gweled penaoz kement diavêziad a deu er vro gand eun tog-kern-uhel war e benn, eul lost pig e traoñ e gein ha galleg flour en e henou, a zo selaouet evel eur pabor hag a ra e lezennou d'an oll, evel ma kar hag evel ma ne vijem ket gouest on-unan da gas an traou en-dro en on ti. Ar Vretoned a zo re lent ! »

« Aze eo ! emhout ganti, Fañch ; mez perag int re lent ar Vretoned⁴, perag n'o-deus ket muih a hardizegez eged n'o-deus, nemed abalamour ma n'o-deus ket a zeskadurez a-walh ? C'hwi 'vez klevet a-wechou o lavared o-deus re. Mad, va doare da weled din-me war an dra-ze n'eo ket heñvel ouz hoh hini deoh-c'hwi, tamm ebed ! Me 'lavar n'eus ket hanter a zeskadurez e-touez an dud, ha mar deo ar Vretoned ar bobl a zo an nebeuta mestr en e di, eo dre ma kav dezo re aliez ne hell ket beza gwelloh an traou ganto eged n'emaint. Ha me 'lavar ivez penaoz an teatr brezoneg a skolio hag a sklêrraio ar bobl en eun doare burzuduz.

C'hwi ho-peus greet eul lodenn euz ho studi, pe da vihanna ho-peus bet eur gentel bennag digand beleien ar barrez-mañ gwechall pa oah yaouank, hag ho-peus klevet meneg, en istor ar poblou koz, euz ar Hresianed ? »

³ c'hoarierien vrezoneg : galleg : vrezad.

⁴ perag int re lent ar Vretoned : (galleg) perag eo re lent ar Vretoned

« O ! Ya ! satordallig, eme Fañch, pell 'zo eo sanaillet o histor gloriuz e-barz em spered. »

« Mad, petra en-deus greet euz tud Bro-Hres ar bobl kenta eus ar bed evid ar pez a zell ouzar spered hag evid ar pez a zell ouz ar garantez a dleer dougen d'ar vro, ma n'eo ket ar peziou-c'hoari dispar-ze a veze displeget bep bloaz, dirag milierou ha milierou a dud, hag a ree d'ar Hresianed en em anaoud ha gouzoud n'eo ket an ehonder eo a ra eur vro, ken nebeud ha ma n'eo ket an niver eo a ra eur bobl.

Ar pez en-deus greet an teatr e Bro-Hres a raio ivez e Bro-Vreiz.

Eñ eo a lakaio ar Vretoned da anaoud ha da gared ar brezoneg" da weled pegen c'hweg ha pegen talvouduz eo ar yez koz, pegen kaer eo ar soniou gwechall, ha pegen skeduz isor an amzer dremenet. Eñ eo a lakaio da gaoud keuz ouz an displeget ha kas ouz an techou fall a ziskar o gouenn ; eñ eo a lakaio grisiou⁵ karantez Doue ha karantez Breiz d'en em douezia ha d'en em skoulma muioh-mui. Eñ eo, en eur gomz, a lakaio or bro garet Breiz-Izel da zével ha da greski diouz an tu ma hell kaoud kresk ha sav c'hoaz, da lavared eo diouz tu an neñv.

Heb eur begad pebr hag holen
E vez meurbet goular ar zoubenn ;
Evel-se na n'ho-peus bemdez
Nemed labour tenn hag enkreuz,
E vo divlaz ho tevezioù ;
Red eo plijadur a-wechou !

An aotrou Gwillou, eur beleg euz Bro-Leon hag eur skrivagner brudet, eo a lavare kement-se gwechall, ha re wir eo ar pez a lavare. « Eur zant trist a zo trist e zantelez », an den a rauk kaoud eun tamm plijadur bennag beb an amzer ha pa n'her hav ket war ar mêz, e red d'her hlask e kêr, ha ma ne gav ket a blijadur fur, e kemer ar re fall a en em ginnig dezañ. An teatr brezoneg a raio plijadur d'ar Vretoned, ha lakaad a raio anezo da gared gweloh-gwella o mêziou ha d'en em staga outo muioh-mui. Ya ! ma vez renet gand ar re a zo gouest d'e ren, e raio d'ar Vretoned kaoud plijaduriou divisoh⁶ d'o yalh, talvoudekoh d'o yehed, sasunoh d'o spered ha c'hxekoh d'o halon eged ar re a vez kavet en tavarniou, daoubleget war eur c'hoari dominoiou pe azezet dirag eur werennad tan gwisket e melen. »

« Sell, ya vad, gwir eo, eme Fañch, n'em boa ket soñjet c'hoaz gweled en teatr brezoneg eur gador-brezeg euz ar re wella, *gouest da ober vad ha plijadur d'ar bobl*, evel ma ran bremañ ! hiviziken ne vezin ket ker berrwelet en e geñver, satordallig ! »

Ha setu penaoz va amezeg Fañch al Luch, p'am-eus displeget dirazañ, ar sklêrra hag ar frêsa ma hellen, mennz ar hoarieren vrezoneg, a zo deuet da gaoud mad-hardiz o labour ha kenta gwech ma klevo meneg euz eur hoariadenn vrezoneg bennag, ez aio da

⁵ grisiou : ?

⁶ divisoh : ger ijinet ? Diouz « miz, mizou » « di- hag an derez uheloh. Marhad-match.

weled ar hourennerien a hiz nevez, goude ma vefe red dezañ ober pemp leo war e droad hag eñ o ren e bevar-ugent vloaz.

Fiziañs am-eus, paotred yaouank an teatr brezoneg, e rooh tro dezañ ha da re all gantañ, da vond c'hoaz d'ho selaou eur wech en amzer, rag pa groger en eul labour ken santel ha ken talvoudeg hag an hini ho-peus boulhet, eo red kenderhel

Ha lavared da bep hini
Ar wirionez heb damanti.

Kenderhel a reoh daoust d'an amzer ha d'ar re fall. N'eo ket c'hwi eo a vanko ; an traou deoh da zisplega eo a vanko kentoh, rag berr eo c'hoaz niver ar peziou-teatr brezoneg hag a dalv ar boan lakaad c'hoari anezo : eun hanter dousenn d'an hirra n'eus ken. Abalamour da ze, hag evid rei labour da hoarierien Vro-Leon, em-eus troet diwar yez Gwened « En Ozeganned », eur hoariell euz ar re gaerra savet gand an Aotrou Job er Bayon, anavezet mad, hag eñ yaouank, e pevar horn Breiz-Izel, rag kement a skriv, a-veh ma vez bet moulet e yez Gwened, e vez lakaet dioustu e yez Leon.

Warlene an aotrou Anatol ar Braz, eur Breizad brudet, o skriva diwar-benn « Alanig al Louarn », nevez-moulet, a lavare d'e oberour :

Trugarez deoh, a-greiz kalon ;
Sklêr e' ar vouez ha brav ar zon.

Patelinn-goz e-mêz e ve
'Zo lammet gand eur fri neve',

Disket gantañ brezoneg mad
Du-hont 'n eur ober e droiad.

« Fe d'am dousteg !) », 'vel a larer
En Gwelô koulz hag en Treger,

Meur a hini dapo an hik
Dre forz c'hoarzin gand Alanig,

Pa deuio a gastell Ker-Yann
Da redeg Breiz, dre vrug ha lann

N'e' ket digemer a vanko
D'ar hoz-filouter en pep bro !

Gras dezañ da vevañ ken pell
Ha ma pado yez Breiz-Izel.

N'oufen ober gwelloc'h mennad
'Wid an otro Perrot, e dad.

Darn euz ar pezh a venne an Aotrou A. ar Braz a zo en em gavet : Alanig al Louarn, abaoe m'eo eet da redeg bro, en-deus kavet dor zigor ha laouenedigez dre ma 'z ee, hag er bloaz-mañ, o lakaad « Ar Gornandoned » da vond en-dro, ne houlennan ken tra nemed ma'h heullint an hent en-deus greet en o raog ar *filouter koz* ha ma vezo greet dezo an degemer a zo bet greet d'an « Aotrou Lan ». Fiziañs am-eus e vezint gouestoh egetañ c'hoaz da zederraad taliou teñval Leoniz, ha ne houlennan ket gwell !

J. M. PERROT.

AR GORNANDONED

a zo bet c'hoariet da genta gand *Paotred Sant-Nouga* e kastell *Kêryann* d'ar 27 a viz C'hwevrer 1.906, evid Meurlarjez, hag eno adarre d'ar 4-6 a viz Gwengolo 1.9066, evid *Goueliou ar Bleun Brug*.

SAIK GUILI OU, euz a Gervaliant, a ree
YANN MILIN, euz a Germahirin, a ree
GLAODA BOULC'H, euz ar Park-Gwarem, a ree
JOSEF PERON, euz a Vez-Ormel, a ree
Yvon TANGUY, euz ar bourk, a ree

MAZE
GWILLOU.
IVONIG.
GIGNER.
AR BUGEL-NOZ.

AR GORNANDONED a oa :
Laouig TANGUY, euz ar bourk.
Saik HERRY, euz ar bourk.
I.ouis CUEFF, euz a Lannalvas.
Saik FLOC'H, euz a Gerenog.
Saik POT, euz ar Zantig.
Louis BOULC'H, euz ar Park Gwaremm.
J-P. STEPIAN, euz a Gergollet ?
J-P.DANTEC, euz a Geradraoñ.
Louis FLOC'H, euz a Gerenog.

Dezo, ha d'ar re a vale a-gevred ganto, ha d'ar re a ro an dorn dezo, en eun doare pe zoare da vond war-raog, e lavaran a-greiz-kalon : « Bennoz-Doue » abalamour d'ar vad a reont da spered BREIZ !

J-M.P.

AR GORNANDONED

C'hoari farsuz en eun arvest.

C'hoarierien

MAZE, GWILLOU, IVONIG, GIGNER, AR BUGEL-NOZ, KORNANDONED

Eul lanneg vraz gand eur mênhir en he hreiz. Noz-dall eo. Kleved a reer ar biniou hag ar vombard o c'hoari evel pa vefent pell-kenañ. An traou a dremen da Veurz al Lard diouz an noz.

KENTA DIVIZ

MAZE,

goude beza greet diou pe deir gwech an dro d'ar mênhir en eur horjellad.

Na pe du ez in bremañ?... a-zehou?... a-gleiz?... a-dreuz?... a-raog?... Diou eur ma kerzan el lanneg vraz, satordallig... Diou eur eo !... Heb kaoud hent ebed da vond er-mêz. A ! va den, n'out ket gwall zonn ken war da zivesker, 'm-eus aon. Al lagoud a lonker a zav d'ar penn, ar chistr a ever a gouez d'an treid. Eur zahad mad a jistr a gasan hizio d'ar gêr, fidamdoustig !

Ba ! an Aotrou Doue en-deus roet deom avalou er bloaz tremenet ken na dorre ar skourrou dindan o zammou :pehed eo ober fae war an traou mad a ro deom hag, evidon-me da vihana, ne laoskin ket va lod da vond gand eun all.

N'eus forz, me 'garfe gouzoud koulskoude e pe gorn euz al lanneg emañ bremañ. (*Youhal a ra*). Ola ! Ola !

N'eus den ebed war-dro aze ? Ma n'oh na bouzar, na mud, e hellit respont ahanon emichañs ! (*Goude eun ehan*). Netra !... Noz du-dall ! Sorset on bet, mil gutez ! sorset mad, hag e doare e vezo red din kousked er-mêz en noz-mañ.

Ha va faour-kêz Mari-Jan a zo du-hont o rohal he-unan-penn ouz va gortoz ! Va Doue, prenet e-eus dezi eun "turlututu" hag unan brao evid na vezin ket re hourdrouzet ganti p'en em gavin er gêr, hag eun tammig farz gwini a gasan ivez dezi da helloud kaoud eun tañva euz ar meurlarjez mad a zo bet hizio e ti va zonton koz. Che ! Me 'ghev eun tamm trouz... (*Youhal a ra*). Petra ?

EUR VOUEZ,

O tond a-bell

Netra.

MAZE,

a-bouez e benn

Petra ?

AR VOUEZ

Netra.

MAZE

Netra ! Netra ! Mez komzit 'ta ! Mar doh eun den, komzit brezoneg, mar doh eun diaoul, komzit galleg, mez livirit din e pe leh ema an hent a ya euz al lanneg-mañ d'ar Genkiz. Me baeo deoh eur chopinad euz va hini gwella er wech kenta ma tremenoh a-biou d'am zi. Komzit 'ta ! Daoust din da veza mezo ne houlenan ket chom da dremen an noz e kambr ar stered. Ha mar doh kollet hoh-unan, me 'ziskouezo deoh hoh hent ivez. Deuit 'ta ! deuit 'ta ! (*Koueza a ra war e grabanou*).

Deuit, en an' Doue da ziskouez e hent d'eur paour-kêz mezhvier dianket ! Me 'glev ahanoh mad a-walh o fistoulad a-dre kein ar harz. Mil gutez ! Piou zo aze ?

EIL DIVIZ

MAZE IIA GWILLOU

GWILLOU,
a-dre ar harz.

Me.

MAZE.

Piou zo aze ?

GWILLOU.

Me.

MAZE

Mouez eur havrig, mil gutez !... Piou, te ?

GWILLOU

Me, Gwillou an diwarlerh.

MAZE

Deus 'ta, Gwillou, deus en tu-mañ. Sav a-haoliad war ar harz, deus war va hein ha me da ziskenno.

GWILLOU,
O tond war gein Maze.

Gortoz ! Gortoz ! War evez emaout ?

MAZE

Krog on, bez dineh !... Satordallig, ker ponner out ha teir gestad wenan da zibenn eost ; ker ponner out ha tri leue bihan. (*En eun bokad d'e gonsort*) Va breur Gwillou.

GWILLOU

Va breur Maze.

MAZE

Petra rez-te ken diwevad e-kreiz al lanneg ?

GWILLOU

Siwaz, kollet am-eus hent Kêrgeleñn ; red e vezo din eta, moarvad, chom en noz-mañ da gousked war al leton.

MAZE

Ama ? N'emaom ket c'hoaz e miz Eost, hag ar bleizi, paour-kêz, ne zoñjez ket ?

GWILLOU

Me zoñj a-walh en o daoulagad a weler o logerni evel goulou pa deu an noz, en o skilfou lemm-aotenn. Lonket e vezim ganto en eur genaouad !

MAZE.

Chaoket e vezim a-dammigou.

GWILLOU

E kov eur bleiz beza beziet !

MAZE

E-leh beza en douar benniget !

GWILLOU,
en eur bokad d'e gonsort.

Paour-kêz Maze.

MAZE

Paour-kêz Gwillou.

GWILLOU

Penaoz en em gemered evid o sponta ?

MAZE

Kanom, Gwillou, kanom.

GWILLOU

Aze 'ma 'n taol ! Kanom on-daou kement ha deg.

SON AR BLEIZ[

*War don ar hantik : Pehet em-eus.
N. 28. Toniou kantikou Kemper.*

I

Er hoajou don, el lanneier,
Pa harz ar chas a gêr da gêr,
Yud ar bleizi-noz a glever.

DISKAN

Pa yud ar bleiz war ar mêziou,
Tihou, hou hou hou, tihou, hou hou hou,
Diwallit mad rag o skilfou.

II

Minor Kêrlenn a zo chomet,
Eun noz, el lann vraz da gousked ;
Ar bleizi o-deus e zebret.

III

Job an Darzel en-dsus gwerzet
D'ar higer eur vandenn deñved ;
Ar bleizi o-deus o lonket.

IV

O ! pa glevoh ton ar bleizi,
Na bellait ket a-zioh ho ti ;
Ar bleizi n'ouzont ket c'hoari.

V

Pa valeit dre al lannou,
Pa dremenit dre ar hoajou,
Ar bleiz a red war ho roudou.

GWILLOU

Klaskom bremañ an hent on-daou.

MAZE

Me a wel du.

GWILLOU

Me a wel ruz.

MAZE

Selaou 'ta ! Kleved a ran unan bennag o firbouchad er bod drein-ze.

GWILLOU

Krena 'ran kement... kement... ma tiver an dour-c'hwez diouzin war al lanneg.

MAZE

Hiviz va maouez a zo ganen ker yen, ker yen, war va eskern, ma krenan evel eur bern deliou ouz ar gwez pa vez avel. Va divesker n'o-deus ket a nerz d'am dougen pelloh. Va breur kêz, red e vezo deom diskuiza amañ... e-kreiz al lanneg da hortoz an deiz... (*Hag e kouez d'an douar*).

GWILLOU

Da hortoz ar maro ivez, da gredi eo !

MAZE.

Allaz !

GWILLOU.

Allaz !

MAZE

Sorset om bet, paotr kêz, pa lavaran dit !

GWILLOU

Me 'gred ivez a-walh. Evet am-eus diou skudellad chistr gand intañv Stank al Lann. Eul louzou-sko bennag en-deus taolet em evaj.

MAZE

Eun diaoul a zen !

GWILLOU.

D'ar galeou e tlefed kas tud ker fall-ze... d'ar galeou !

MAZE

Pe d'an ivern gand an diaoulou.

GWILLOU

Ma vezint rostet ha losket en tan beo.

MAZE

Evid ma krevint gand ar zehed.

GWILLOU

E keit-se ne gavim hent ebed, 'm-eus aon, da vont d'ar gêr.

MAZE

Sell 'ta, en neñv ne lugern steredenn ebed c'hoaz !

GWILLOU

Ma karfe al loar da vihanna dispaka beg he fri.

MAZE

Va breur Gwillou, koulz eo dit en em astenn aze em hichenn, da hortoz an Añjeluz da zeni en eur chapel bennag diwar-dro !

GWILLOU

Ya, koulz eo din, me 'gred, Maze ! hag a-hend-all n'eo ket gwasoh kousked hizio e-kreiz al lanneg eged ne oa hen ober deh da noz war eur bern plouz e solier Olier ar Rouz. Amañ, da vihanna, ne vezo ket ar hoz logod daonet-se o troial war va zro, evel ma vezont er solierou brein-ze. Lakaet em-boea eun nebeud silzigennou e godell va zae deh da noz, o soñjal o haoud er beure-mañ d'am dijuni ... Al logod o-deus o havet ha toullet din va zae evel eun tamouez. (*Diskouez a ra toull e zae*).

MAZE

Sell, ya 'vad ! Ba ! gand eur hraf pe zaou da verh a wrio dit da zae en-dro.

GWILLOU

Gwir eo, mez domaj o-deus greet din evelato !

MAZE

Che ! kas ar zoñj-se euz da benn, Gwillou, ha kousk aze em hichenn.

GWILLOU,

oh en em astenn war an douar e-tal Maze.

Ya, kouskom.

(E-pad m'en em roont da gousked e c'hoarier eun ton luskelluz bennag).

DIVIZ III

MAZE, GWILLOU, IVONIG, hag eun tamm war-lerh, GIGNER

IVONIG

A ! Santez Anna venniget... ! Piou eo an daou baour-kêz-mañ ? N'eus nemed an dud heb pehed hag a hellfe rohal ker kreñv... Gwelom piou int... Setu Gwillou an diwarlerh hag e gonsort Maze an distanket. Chomet int amañ da gousked, gand o hovad ! A ! Meurlarjez a oa hizio ! Ar chistr savet d'o fenn en-deus brumennet o daoulagad ha n'o-deus ket gellet kaoud hent ar gêr ! Gigner, Gigner, Gigner, deus da weled peseurt neiziad am-eus-me kavet.

GIGNER,

oh en em gavoud.

O ! daou vezvier gourvezet gand o hovad.

IVONIG

Penaoz eh en em gemerim 'vid o dihuni ?

GIGNER

Penaoz...? Sell, Ivonig, eur zoñj brao a zo deuet em spered.

IVONIG

Pehini, Gigner ?

GIGNER

Ni ya d'o lakaad da hounid an arhant o-deus dispignet. Kee war da zaoulin e-tal Gwillou, me en em lakaio e-tal Maze hag e hortozni ken n'am-bo kontet beteg tri. Unan... daou... tri. (*Skei a reont kreñva ma hellont war du a-dreñv ar vezvierien, hag e redont er-mêz.*)

MAZE

Mil gutez !

GWILLOU

O ! pemoh !

MAZE

Eet eo da benn e belbi e doare !

GWILLOU

Ha te, kredi rez emaom amañ evid c'hoari ?

MAZE

N'eo ket c'hoari eo an dra-ze, mil gutez ! Lakaad ar re-all da zihuna o skei ker kreñv war o zu a-drenv.

GWILLOU

Piou en deus skoët ? Me eo moarvad ?

MAZE

Ya, te eo ! Ha peogwir n'eus nemedom on-daou amañ, ne hellan ket lavared koulskoude eo matez ar person an hini eo !

GWILLOU

Matez ar person ! Matez ar person ! Gaouiad brein.

MAZE

Gaouiad brein ! Na te, penn leue !

GWILLOU.

Penn leue, penn leue !
Mez, mil gurun, ma ne hellez
Lket kousked, laosk evelato
Ar re all da gemered o repoz.
E-leh ober farserez ken
Divalo, gwell e vefe dit eva
nebeutoh a lagoud, rag
n'out nemed eul lagouter,
eul lagouter, eur gaouiad,
eur bombocher !
Farsal a reer meur a wech,
mez ne vez ket greet a draou
evel-se, evelato !
Ha dond c'hoaz da ober
goap euz ar re-all, goude
beza greet kement a zroug
dezo !

MAZE.

Ya! Eur penn leue! N'am-
eus ket gwelet biskoaz eur
penn ker braz, eur fri ker
braz, eur hov ker braz
Ma n'az-peus ket a hoant
kousked, kee da zutal pell
ahalenn, mez na deuez ket
evel-se da hoari war va
zro-me, pe m'az tivouzello.
Kleved a rez, me az tivouzello !
Ne vezin ket pell evid dond a-
benn euz eur hoz tra fall
'veldout-te ! eur haz pourset,
eur havrig ! Ha serr da veg
pe m'her stanko dit.

MAZE

Ya, serr da veg pe m'her stanko dit.

GWILLOU

M'her serro pa blijjo din, mil gurun !

MAZE

Na pebez soñj drol ! Hennez a grede, moarvad, n'am-bije ket gouezet.

GWILLOU

Sah an dienn ! Bloñset en-deus va diou feskenn !

MAZE

A ! ma kar dizrei eo, mil gitez ! neuze e vezo lakaet ar ouenn da zañsal en he loerou
Biskoaz ! red e vo din mond da gaoud ar houracher.

GWILLOU

Bremaig va lavreg a yoa ker yen hag an erh, lavaret 've greet e vefe an tan ennañ
bremañ.

MAZE

Gwelom hag eur mored all a hellim ober.

GWILLOU

Feiz ! koulz eo ober eur pennadig kousk c'hoaz da hortoiz an deiz.
(*C'hoari a reer adarre eun ton luskelluz bennag*).

DIVIZ IV

AR BUGEL-NOZ, an daou vezvier kousket,
AR GORNANDONED.

AR BUGEL-NOZ

*o tond euz a-dre kein ar mênhir a gan
war don : Me eo Matelin an Dall, e Kanaouennou Kerne p. 46.*

Noz dall eo, kornandoned,
Diredit 'ta, paotred.
Noz dall eo, kornandoned,
Diredit 'ta, paotred .
Diredit a bep tu,
Hastit afo direded
Hag e raim eun dro-zañs
Ouz selled ar stered ! ge !

*(Ober a ra eur zutadenn hag ar hornandoned a zilamm a bep tu war leurenn an teatr. Goude eur
pennad mond-dond warnezi eh en em lakeont da zañsal en eur gana ar ganaouenn-mañ tennet
euz Kanaouennou Kerne p. 268, gand aotre an Ao. Jezegou a zalh gwiriou an oberour).*

DISKAN .

Dañsom, paotred,
Dañsom d'ar red,

Dañsom, fringom, kornandoned

I

Dal a-unan !
Prim a droad, paotred.
Dal a-unan,
Dañsom buan,
En em veskom
Oll etrezom
Ken na baro an heol warnom.

II

Ha dal a-zaou !
Prim a droad, paotred.
Ha dal a-zaou,
Mad ez a an traou.
Dañsal en noz,
Oll diaoulou koz,
Setu eno or baradoz !

III

Ha dal a-dri !
Prim a droad, paotred.
Ha dal a-dri,
Sachom warni.
An noz teñval
A zo brao-ral ;
Deom-ni da hoari, da zañsal.

IV

Dal a-bevar !
Prim a droad, paotred.
Dal a-bevar,
Hejom or garr.
Pa vez arne
Da rei dour beo,
Gand an higenn pesked a deu.

V

Ha dal a-bemp !
Prim a droad, paotred.
Ha dal a-bemp,
Brao 'z a ganeom,

Meurz an Ened
A yoa bepred
An deiz ral da douza 'n deñved.

VI

Ha dal a-hweh !
Prim a droad, paotred.
Ha dal a-hweh !
Sachit ganeoh,
Ar Horaiz,
Deut war e giz,
Ne dalv netra gand e zoubenn piz.

VII

Ha dal a-zeiz !
Prim a droad, paotred.
Ha dal a-zeiz !
Gwell eo kig preiz,
Pa vez 'n deñved
Dishualet,
'Vezont ampart da gerzed.

VIII

Ha dal a-eiz !
Prim a droad, paotred.
Ha dal a-eiz !
Stardom or preiz.
Eun droig c'hoaz,
Bihan ha braz,
Hag e tihunim an daou c'hoaz.

IX

Ha dal a-nao !
Prim a droad, paotred.
Ha dal a-nao,
Dañsom atao,
Greet eo ar stal⁷
Kerzom raktal
D'an ivern da echui ar bal.

(Hag ez eont kuit).

⁷ Amañ unan euz ar vezverien a ra an neuz da zihuna.

AR BUGEL-NOZ

a gan war don : Bosen Elliant (Barzaz Breiz).

'Meus aon n'int ket dihunet mad,
Dizroit 'ta c'hoaz eur pennad,
Eur pnnad c'hoaz,
War-dro 'n daou c'hoaz,
Dizroit 'ta c'hoaz eur pennad.

II

Kanit dezo eur zonig vrao,
D'o divezvi, kanit a-nao,
Kornandoned;
D'ar red, d'ar red,
D'o divezvi kanit a-nao.

AR GORNANDONED OLL A-UNAN.

War don : Evnig a gan er hoad uhel (Barzaz Breiz).

I

Ya ! ya ! kanom a-bouez or penn
Ken na gouezim war an dachenn ;
Kanom oll ken na dregnrno
An oll hekleoiou tro-war-dro !

UNAN EUZ AR GORNANDONED,

war don : Marzin en e gavel (Barzaz Breiz)

I

Ne zon ket c'hoaz an Añjelus
E chapel ebed tro-war-dro ;
Ar gornandoned 'vo eüruz
Ken na zavo an heol warno. (*diou wech*).

DISKAN

Chut ! chut ! na rit ket trouz ebed,
Peoh ha repoz d'ar re gousket.
Peoh ba repoz e-pad an noz
D'ar vezvierieu geiz dianket. (*diou wech*).

II

An eostik-noz en-deus kanet
En draonienn hlaz e vrava poz
Da luskad an douar kousket ;
Kana a ray e-doug an noz. (*diou wech*).

III

Kouskit, kouskit, ken na zavo
An heol war ar menez gwenn-kann ;
Kouskit, kouskit, ken na gano
Ar hillog skiltr e beg al lann.

UNAN EUZ AR GORNANDONED.

Mez..., n'eus moaien ebed d'o dihuna.

EUN ALL

Ar chistr en-deus stanket o diskouarn.

EUN ALL

Marteze ez int maro.

AR BUGEL-NOZ

Nann, va bugale, n'int ket maro, mcz ho kanaouennou a zo ker brao, ma chalmont anezo e-leh o dihuni.

EUR HORNANDON

Lavarom c'hoaz eta eur ganaouenn all dezo ha, ma ne zihunont ket er wech-mañ, ni ouezo petra d'ober.

AR GORNANDONED OLL A-UNAN,
war don :Tour an Arvor (Barzaz Breiz)

I

Ma n'eo ket c'hoaz deut ar maro, - tudou,
Da zonna deoh hoh izili,
Dihunit hag hastit afo
Klask an hent ho kaso d'ho ti.

II

Ma tizentit ouzom a-grenn, - tudou,
Ar b1eiz-noz heb mar ho tebro ;

Hep kloh, na beleg, na pedenn,
Hennez emberr hoh anterro.

III

Ar gornandoned n'int ket droug, - tudou ;
N'ho pezet aon ebed razo,
N'ho pransellint ket ouz ar groug ;
Dihunit hag i hoh heñcho.

(Kerkent ha m'eo echu o han, e tihunont an daon vezvier en eur rei dezo taoliou-dorn hag ez eont kuit en eur hoarzin, ar bugel-noz war o lerh).

DIVIZ V

MAZE

O ! Va breur paour, petra welan-me ?

GWILLOU

Akt a gontrision ! Va Doue, eur heuz braz am-eus da veza hoh ofañset, rag en em vezvi 'm-eus greet, en em vezvi 'm-eus greet, dre va faot, dre va faot, dre va brasa faot.

MAZE

Santez Mari, mamm da Zoue, pedit evidom-ni peherien, bremañ hag en eur euz or maro ! Evel-se bezet greet !... Va zad spirituel, pardon, pardon, pardon, ne rin ket ken, ne rin ket ken !

GWILLOU

Sell...,mez ne welan mui hini.

MAZE

Na me kennebeud.

GWILLOU

N'am-eus ket huñvreet koulskoude.

MAZE

Dihun mad 'oan.

GWILLOU,

e kuz ouz Maze.

N'am-eus ket bet kement a aon hag hennez evelato.

MAZE

o tiskouez Gwillou.

Hennez en-deus bet eun toullad aon ; kredi 'ree gweled an diaoul ; krena 'ree ken na flêrie.

GWILLOU

Kerkoulz e vije bet gantañ beza er gêr. Eur hleñved bennag a dapo zur diwar goust ar spontadenn-mañ.

MAZE,

kreñv

Feiz ! beza zo tud aonig war an douar evelato !

GWILLOU

Evidoh eo e komzit moarvad !

MAZE

Nann ! nann è evid Mari piz-munut,
'Vid ma hello gwellaad an dud
Gand chistr ha bokedou burlud.

GWILLOU

A ! me !... Gwell e vefe deoh stanka ho peg ma n'eo ken nemed evid ober goap ahanon eo hen digorit ken braz. Hag a-hend-all, mar deus bet spontet unan bennag ahanom, kredi 'ran n'eo ket me eo, konsort ; krena rit c'hoaz gand ho korvad aon evel pa vefe leun a erh ho lavreg.

MAZE

Me krena ! set' aze vad eur marvaill all ! Me krena ! Kre⁸ diod zo ahanout, evid diskouez dit n'am-eus ket bet aon razo, ez an d'o gervel da zond en-dro.

Evid gervel ar bugel-noz
Tra-walh eo sutal en noz.

(Sutal a ra).

Ama ! ama ! ama ! deuit 'ta, deuit 'ta ! ma kredit e redin-me en ho raog.
(Ar gornandoned hag ar bugel-noz, a deu en-dro en eur gana hag en eur en em deurel war an daou vezvier spontet).

DIVIZ VI

⁸ Kre : kreñv ?

MAZE,
en eur bokad da Willou.

Paour-kêz Gwillou, setu int.

GWILLOU

Paour-kêz Maze, emgom devet.

MAZE

En em gennerzom kenetrezom.

GWILLOU,
d'ar gornandoned.

Truez, truez !

MAZE

N'am lazit ket, n'am lazit ket !

GWILLOU

Me zo eur hristen mad.

MAZE

Ha me ! Ne vo ket kavet unan gwelloc'h nag e Kleder nag e Landi.

AR BUGEL-NOZ

Perag ho-peus-c'hwi or galvet ? En em vezvi ho-peus greet : barnet oh bet. Teir dro-zañs a vezo red deoh ober gand ar gornandoned ha, pa ho-pezo greet an drede, ma ne echuit ket ar zon, ni ho krougo ouz skourrou ar wezenn aze.

MAZE

Siwaz ! setu eur pennad abaoe ma n'on ket bet o tañsal.

GWILLOU

Na me kennebeud : abaoe eured va zad-koz, me gred.

MAZE

Abaoe eured da dad-koz ! Paour-kêz Gwillou, emgom o vond e belbi.

GWILLOU

N'ouzon ket, n'ouzon ket.

EUR HORNANDON,

o kemered dorn Gwillou.

Ma ne ouezit ket dañsal, ni ya da zeski deoh.

MAZE

Arsa mad ! Red eo senti ; anez da ze piou 'oar petra hell beza greet deom.
(*Son dañs war don : Me eo Matilin an Dall, Kanaouennou Kerne, p. 46*).

I

AR GORNANDONED.

Dilun, dimeurz, dimerher !
Sachom warni, paotred,
Ha diriaou ha digwener !
Kerzom ganti d'ar red.

AN DAOU VEZVIER.

N'aim ket sur, n'aim ket sur ;
Ni n'ouzom ket ar mezur,
N'aim ket sur, n'aim ket sur ;
Ni n'ouzom ket ar mezur.

II

AR GORNANDONED.

Deut da ober eun dro-zañs.
Dilun, dimeurz, dimerher !
Ni 'zesko deoh ar hadañs,
Ha diriaou ha digwener !

AN DAOU VEZVIER

Aiou 'ta ! aiou 'ta !
Tapet brao om en taol-mañ !
Aiou 'ta ! aiou 'ta !
Piou a deuy d'on digilla ?

III

AR GORNANDONED

Ar gornandoned a goroll,
Dilun, dimeurz, dimerher !
Gand tud fur ha gand tud foll.
Ha diriaou ha digwener !

AR VEZVIERIEN
Paouezit, paouezit ;
On divesker 'zo skuizet.
Paouezit, paouezit
On izili 'zo broustet !

GWILLOU
En an' Doue paouezit eun tammig, tuchentil !

MAZE
Ne hellan ket herzel pelloh, mil gutez ! Paouezit 'ta, m'ho ped, paouezit 'ta !

GWILLOU
Me hello echui ar zon.

MAZE
Ha me ivez ! ha me ivez !

AR GORNANDONED
Echuit 'ta ! echuit 'ta !

GWILLOU
E-leh lavare hepken :
Dilun, dimeurz, dimerher
Ha diriaou ha digwener.

MAZE
Ni hello lavared ouspenn :
Disadorn ha disul,
Setu echu ar zizun.

AR GORNANDONED
a ra eun dro-zañs en eur gana.
Dilun, dimeurz, dimerher !
Sachom warni, paotred,
Ha diriaou ha digwener,
Kerzom ganti d'ar red.
Disadorn ha disul,
Setu echu ar ziun.
Disadorn ha disul,
Setu echu ar zizun !

AR BUGEL-NOZ

Peogwir ho-peus gellet echui ar zon difazi, ni ya bremañ da ziskouez deoh an hent ho peus kollet.

(War an ton : Pa oan er gêr, Kanaouennou Keren, p. 75)

O TISKOUEZ DA VAZE

Evid moned bete 'r Genkiz
Setu an hent en tu dehou,
Evid moned bete 'r Genkiz.

Setu an hent en tu dehou
Sellit Maze diou tu va biz,
Setu an hent en tu dehou.

O TISKOUEZ DA WILLOU

Evid moned da Gergelenn
Setu an hent e-kreiz al lann,
Evid moned da Gergelenn
Setu an hent e-kreiz al lann
Setu gwenn-kann ar wenodenn,
Setu an hent e-kreiz al lann.

AR GORNANDONED,

e-kreiz al leurenn, an daou vezoier, unan a bep tu dezo.

AR C HORNANDONED

Nozvez vad deoh, tud dianket.

AN DAOU VEZVIER

Trugarez deoh, kornndoned. *(diou wech).*

AR GORNANDONED

Prestig war gribenn ar menez
E houlaio ar goulou-deiz. *(diou wech).*

AN DAOU VEZVIER

Nozvez vad deoh, nozvez vad deoh
Ha deoh ivez trugarez deoh. *(diou wech).*

AR GORNANDONED

C'hwi gousko gwell en ho kwele.

AN DAOU VEZVIER
Ni gousko gwell en or gwele. (*diou wech*).

Sant-Nonga, d'an 31 a viz Genver 1906.